

natuurtoets

Quickscan natuurtoets project 'Vernieuwd Verbonden', Ter Aar

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Maatschap voor Ruimtelijke Ordening b.v.

Status

Concept

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets project 'Vernieuwd Verbonden', Ter Aar

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
15-391	23 december 2016	Concept

Auteur(s)

H.(Han) Brendeke

Eindredactie

M. (Mark) Hoksberg

Opdrachtgever

Maatschap voor Ruimtelijke Ordening b.v.

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Brendeke, H. (2016). Quickscan natuurtoets project 'Vernieuwd Verbonden', Ter Aar. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 15-391. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

	Samenvatting en conclusies	1
1.	Inleiding	3
1.1	Aanleiding en doelstelling	3
1.2	Juridisch kader	3
1.3	Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	4
1.4	Algemene opzet onderzoek	4
2.	Gebiedsbescherming	6
2.1	Natuurbeschermingswet	6
2.2	Nationaal Natuurnetwerk	6
2.3	Overige natuurgebieden	6
3.	Soortbescherming	8
3.1	Onderzoeksmethode	8
3.2	Flora	8
3.3	Vleermuizen	9
3.4	Grondgebonden zoogdieren	10
3.5	Broedvogels	10
3.6	Amfibieën	12
3.7	Vissen	13
3.8	Overige soortgroepen	13
4.	Geraadpleegde bronnen	14

Bijlagen

Bijlage 1 - Inventarisatiekaart Rugstreeppad

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling van het onderzoek

In opdracht van maatschap voor Ruimtelijke Ordening b.v. heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd voor het project 'Vernieuwd Verbonden' in Ter Aar, gemeente Nieuwkoop.

Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek uitgevoerd op 12 april 2016, veldbezoeken in het kader van vervolgonderzoek op 11 mei 2016 en 9 december 2016 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingrepen op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

- Het plan leidt niet tot negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebied. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.
- Het plangebied ligt buiten de EHS en is niet aangewezen als ganzen- of weidevogelgebieden. Het provinciaal beleid kent dan geen externe werking, waardoor vervolgstappen niet aan de orde zijn.

Soortbescherming

- Rugstreeppad (zwaar beschermde soort) is in de omgeving van het plangebied waargenomen. Een deel van het plangebied was tijdens het eerste veldbezoek optimaal geschikt als overwinterings- en voortplantingsgebied van deze soort. Bij een bezoek aan het terrein in het kader van vervolgonderzoek naar het voorkomen van Rugstreeppad op 16 mei 2016 bleek het biotoop door werkzaamheden grotendeels ongeschikt te zijn geworden. Bij een veldbezoek op 9 december 2016 is geconstateerd dat een deel van het terrein nog steeds geschikt is als voortplantingsbiotoop. Het betreft een strook grond langs de sloot in het zuiden van het voormalige RWZI terrein. Deze strook is licht geaccidenteerd. In de aanwezige laagtes kan geschikt voortplantingswater ontstaan na een periode met veel regenval;
- De zandwal in het oosten van het voormalige RWZI terrein is optimaal geschikt als overwinteringsbiotoop voor Rugstreeppad;
- Er worden geen verblijfplaatsen, (onmisbare) vliegroutes en/of belangrijke foerageergebieden van vleermuizen verwacht in het plangebied. Het langs het plangebied gelegen Aarkanaal is naar verwachting onderdeel van belangrijke vliegroutes van bijvoorbeeld Meervleermuis. Door de werkzaamheden en verlichting kunnen genoemde vliegroutes mogelijk aangetast worden. Aanvullend onderzoek naar vleermuizen is alleen noodzakelijk als uitstraling van lichtbronnen op het Aarkanaal niet voorkomen kan worden tijdens de aanleg- en gebruiksfase van het project. Dergelijk onderzoek bestaat uit twee avondbezoeken in de periode mei- september, waarvan één in de periode half mei- half juli;
- Leefgebied of verblijfplaatsen van zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet aangetroffen en te verwachten in het plangebied. Wel worden diverse algemene en laag beschermde zoogdiersoorten verwacht;

- In het plangebied en directe omgeving zijn geen (potentiële) jaarrond beschermde nesten van vogels aangetroffen en te verwachten. Wel zijn diverse algemene broedvogels te verwachten in het plangebied;
- In het plangebied worden laag beschermde amfibieën voortplantend en overwinterend verwacht;
- In het plangebied is het voorkomen van beschermde flora en / of plantensoorten van de Rode lijst niet vastgesteld;
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van andere (zwaardere) beschermde soorten of soortgroepen aangetoond of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Vervolgonderzoek is noodzakelijk om te bepalen of de strook grond ten zuiden van het voormalige RWZI terrein fungeert als voortplantingsbiotoop voor Rugstreepad. Dit vervolgonderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de richtlijnen uit de soortenstandaard Rugstreepad van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van EZ (zie kader 3.3.). Het onderzoek dient tijdig (een heel zomerseizoen voorafgaand aan de ingreep) uitgevoerd te worden. Aan de hand van de uitkomsten kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk is;
- Werkzaamheden aan de zandwal in het oostelijk deel van het RWZI terrein dienen plaats te vinden buiten de winterrustperiode van Rugstreepad. De kwetsbare periode van de winterrust loopt van half oktober tot en met maart;
- Aanvullend onderzoek naar vleermuizen is alleen noodzakelijk als uitstraling van lichtbronnen op het Aarkanaal - mogelijk in gebruik als belangrijke vliegrouete van vleermuizen - niet voorkomen kan worden tijdens de aanleg- en gebruiksfase van het project. Dergelijk onderzoek bestaat uit twee avondbezoeken in de periode mei- september, waarvan één in de periode half mei- half juli. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan het noodzakelijk zijn om ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aan te vragen. Mogelijk is het treffen van mitigerende maatregelen aan de orde. Te denken valt aan het afschermen van lichtbronnen en gebruik van vleermuisvriendelijke lampen;
- Voor alle vogels geldt te allen tijde dat werkzaamheden die in gebruik zijnde nesten van aanwezige vogels verstoren of beschadigen voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli;

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van maatschap voor Ruimtelijke Ordening b.v. heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd voor het project 'Vernieuwd Verbonden' in Ter Aar, gemeente Nieuwkoop. Dit project voorziet in de realisatie van 14 hofwoningen, een Integraal KindCentrum (IKC) met school, kinderopvang, bibliotheek, sporthal en/of Centrum voor jeugd en Gezin), de verplaatsing van twee tennisvelden, de realisatie van een extra tennisveld en het herinrichten van twee voetbalvelden. Daarnaast wordt de openbare ruimte heringericht met verkeer, parkeren, groen en water.

De herinrichting gaat mogelijk gepaard met effecten op beschermde natuurwaarden. Wet- en regelgeving voor bescherming van natuur verplichten vooraf te toetsen of activiteiten conflicteren met beschermde natuurwaarden. De natuurtoets is bedoeld om inzicht te verkrijgen in aanwezige natuurwaarden en mogelijke effecten van het plan of voorgenomen activiteiten. Tijdens het onderzoek zijn te verwachten effecten van het plan getoetst aan de wettelijke bescherming van soorten en natuurgebieden. Het uitgevoerde onderzoek en de resultaten er van zijn in voorliggende rapportage beschreven.

1.2 Juridisch kader

Met ingang van 1 januari 2017 treedt de Wet natuurbescherming in werking. De wet vervangt de huidige wetten die de bescherming van houtopstanden, soorten en natuurgebieden regelen (zie kader 1.1). De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS) blijft gelijk. Aangezien de werkzaamheden na 1 januari 2017 plaatsvinden, toetsen we te verwachten effecten aan de bescherming die per 1 januari 2017 geldt. We toetsen de onderdelen soortgerichte - en gebiedsgerichte natuurbescherming, inclusief de ruimtelijke bescherming van het NNN.

In dit rapport maken we onderscheid tussen zwaarder beschermde soorten en licht beschermde soorten:

- Zwaarder beschermde soorten zijn soorten die vallen onder artikel 3.1 en/of 3.5 van de Wnb;
- Licht beschermde soorten zijn soorten die vallen onder artikel 3.11 van de Wnb en de provinciale verordeningen.

Kader 1.1 Wetwijziging per 1 januari 2017

De nieuwe Wet natuurbescherming vervangt per 1 januari 2017 de Boswet, de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Taken en verantwoordelijkheden voor bescherming van natuur worden zoveel mogelijk bij provincies neergelegd, overeenkomstig het uitgangspunt 'decentraal tenzij'. De grootste veranderingen treden op bij de soortenbescherming. Zo vervalt de beschermingsstatus van een groot aantal planten en van soorten als Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Daarnaast krijgt een aantal bijzondere niet eerder beschermde libellen, dagvlinders, planten en één vissoort (Kwabaal) juist een beschermde status. Provincies krijgen meer bevoegdheid bij het benoemen van beschermde soorten. Bij gebiedsbescherming vervalt de status van Beschermde Natuurmonumenten. De bescherming van Natura 2000-gebieden verandert niet.

Het plangebied ligt in de Provincie Zuid Holland. In deze provincie geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor zoogdieren en amfibieën die ook onder de huidige Flora- en faunawet vrijgesteld zijn. Het gaat overigens om een voorlopige lijst met vrijgestelde soorten, omdat de verordening die deze vrijstelling regelt, nog niet is vastgesteld.

1.3 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

De planlocatie betreft een sportcomplex en het terrein van een voormalige rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) ten westen van de Westkanaalweg en ten noorden van het Argonnepark (figuur 1.1). Het terrein is grotendeels in gebruik als sportcomplex met bijbehorende clubhuizen. De RWZI is recentelijk afgebroken en het terrein ligt braak. In het plangebied bevinden zich hagen en kleine bosjes. Langs de oostrand van het terrein ligt een smalle, ondiepe sloot. Ten zuiden en westen van het terrein bevindt zich een brede, ondiepe watergang.

Men is voornemens om 14 hofwoningen en een Integraal KindCentrum (IKC) te realiseren. Daarnaast worden 2 tennisvelden verplaatst, een extra tennisveld gerealiseerd en worden 2 voetbalvelden gedraaid. Ook wordt de openbare ruimte heringericht met verkeer, parkeren, groen en water.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood). Bron luchtfoto: Google Earth

1.4 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op drie locatiebezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Bij het gebruik van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna is rekening gehouden met de juridische houdbaarheid van gegevens (3-5 jaar). Oudere waarnemingen worden gebruikt om een beeld van de ecologische potenties van een gebied te geven.

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermd Natuurmonumenten ondergebracht. Vanaf 1 januari 2017 wordt de bescherming van Natura 2000-gebieden voortgezet in de **Wet natuurbescherming**. Dan vervalt echter de status van Beschermd Natuurmonumenten. Beide beschermingsregimes verplichten te beoordelen of ingrepen of activiteiten in of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden aangewezen waarden en geformuleerde instandhoudingsdoelen*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat beschermd is onder het onderdeel gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebied is het gebied Nieuwkoopse plassen en de Haeck op een hemelsbrede afstand van 4,7 km. Negatieve effecten zoals aantasting van leefgebied/habitattypen, verstoring van beschermde soorten door activiteiten (licht, geluid) of stikstofdepositie kunnen op voorhand worden uitgesloten, gezien aard en omvang van het plan in vergelijking tot de afstand tot genoemde Natura 2000-gebied. Het plan het leidt niet tot enig effect op omliggende Natura 2000-gebieden.

2.2 Nationaal Natuurnetwerk

*De bescherming van het **Nationaal Natuurnetwerk** (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang.*

De planlocatie ligt niet in het NNN/ de EHS (EHS webviewer Provincie Zuid-Holland). Het dichtstbijzijnde gebied behorende tot de EHS ligt op een hemelsbrede afstand van 4,3 km van het plangebied. Bij een plan buiten de begrenzing van de EHS kent het EHS-beleid in de provincie Zuid-Holland geen externe werking (Provincie Zuid-Holland 2014). Het nemen van vervolgstappen is niet aan de orde.

2.3 Overige natuurgebieden

*Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de het NNN bevinden zich natuurgebieden zoals **ganzenfoeragegebied** en **weidevogelgebied** die ook beschermd zijn vanuit provinciaal beleid, veelal beschreven in een Omgevingsplan of -verordening.*

De weidegronden ten zuiden en westen van Ter Aar zijn door de provincie Zuid Holland aangewezen als Belangrijke weidevogelgebieden (EHS webviewer Provincie Zuid-Holland). Bij een plan buiten deze

gebieden kent het beleid in de provincie Zuid-Holland geen externe werking (Provincie Zuid-Holland 2014). Vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

3. Soortbescherming

De Flora- en faunawet (Ffw) en de Wet natuurbescherming (Wnb) verplichten te beoordelen of bij ruimtelijke ingrepen of activiteiten negatieve effecten (kunnen) optreden op exemplaren of leefgebied van beschermde planten en dieren. Negatieve effecten worden zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd. Voor schade aan zwaarder beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn een ontheffing aan te vragen.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek uitgevoerd op 12 april 2016. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Wnb, vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten. Hierbij zijn ook alle watergangen intensief bemonsterd met een steeknet¹. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 3 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. Aanvullend hebben twee veldonderzoeken plaatsgevonden in het kader van vervolgonderzoek naar Rugstreeppad. Deze veldbezoeken hebben plaatsgevonden op 11 mei 2016 en 9 december 2016. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortgroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

De vegetatie in het plangebied bestaat grotendeels uit gemaaid terrein met daarin gazonsoorten. Het voormalige RWZI terrein ligt braak. Hier groeien soorten van voedselrijke, vochtige akkers als Akkerereprijs, Raapzaad, Herik, Witte en Rode klaver, Zeegroene rus en Klein hoefblad.

In het plangebied zijn geen onder de Wnb beschermde plantensoorten aangetroffen en worden gezien de terreinkenmerken ook niet verwacht. Ook zijn geen waarnemingen van beschermde flora bekend (NDFD 2016 en waarneming.nl)

¹ Standaardmodel van RAVON, met een gestrekte maaswijdte van 3 millimeter en een netgrootte van 70x40 centimeter. Intensiteit: minimaal één uur op de in het plangebied aanwezige locaties met geschikt habitat in de optimale periode (april t/m oktober), of twee uur buiten de optimale periode, zoals omschreven in de soortenstandaard voor Bittervoorn en Kleine modderkruiper. (RvO 2014, soortenstandaard Bittervoorn *Rhodeus amarus*, versie 2.0 / RvO 2014, soortenstandaard Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*, versie 2.0)

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van zwaarder beschermde vleermuizen bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verlichting kan een barrière vormen en ertoe leiden dat (delen van) vliegroutes minder in trek raken of in onbruik raken, en dat het gebruik ervan richting foerageergebieden wordt vertraagd. Dit kan leiden tot het gebruik van alternatieve vliegroutes, die vaak langer zijn en dus extra energie kosten. Daarnaast kunnen deze routes risico's met zich meebrengen, zoals een hoger predatierisico en meer blootstelling aan de elementen. Bovendien zijn geschikte alternatieve routes langs lijnvormige elementen niet altijd voorhanden. Delen van het landschap kunnen als gevolg van verlichting dan ook minder goed of zelfs onbereikbaar worden, met negatieve gevolgen voor de overlevingskans van populaties.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Bomen met holten en/of loszittende schors ontbreken in het plangebied waardoor boombewonende soorten als Watervleermuis en Rosse vleermuis niet worden verwacht. In het gebouw van de voetbalvereniging is een spouwmuur aanwezig die toegankelijk is via open stootvoegen. In deze spouwmuur bevinden zich potentieel geschikte verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten als Gewone- en Ruige dwergvleermuis. Dit gebouw blijft behouden. In het gebouw van de tennisvereniging bevinden zich mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen onder de dakpannen. Ook dit gebouw blijft behouden.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied vormt foerageergebied voor algemene soorten als Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Dit foerageergebied gaat in kwantiteit achteruit, maar de omgeving biedt voldoende uitwijkmogelijkheden.

Mogelijk vormt het Aarkanaal aan de oostzijde van het plangebied een vliegroute voor vleermuizen. Vleermuizen zijn om diverse redenen gevoelig voor verlichting (zie kader 3.1). Tijdens de werkzaamheden en in de nieuwe situatie dient rechtstreekse verlichting van het wateroppervlak te worden voorkomen. Mocht direct lichtval op het wateroppervlak van het Aarkanaal tijdens de werkzaamheden of in de nieuwe situatie onvermijdelijk zijn dient tijdig (een heel zomerseizoen voorafgaand aan de ingreep) nader

onderzoek te worden verricht naar het belang van het kanaal als vliegroute. Aan de hand van de uitkomsten kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk is. Een onderzoek naar een vliegroute bestaat doorgaans uit twee avondbezoeken door een vleermuisdeskundige met een vleermuisdetector. De bezoeken vinden plaats in de periode april-half oktober. Eén van beide bezoeken moet in de kraamtijd (half mei-half juli) worden uitgevoerd.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Zwaarder beschermde soorten

Potentieel leefgebied of sporen die duiden op de aanwezigheid van (vaste verblijfplaatsen van) zwaarder beschermde zoogdieren zijn in het plangebied niet aangetroffen. Negatieve effecten op zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn dan ook uit te sluiten. Het nemen van vervolgstappen is daarom niet aan de orde.

Laag beschermde soorten

In het plangebied zijn in beperkte mate vaste verblijfplaatsen van laag beschermde kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en te verwachten. Het betreft bijvoorbeeld soorten als Mol, Veldmuis, Bosmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis en Egel.

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels. Broedvogels vallen onder de categorie zwaarder beschermde soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Voor een aantal broedvogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2). Bij verstoring of vernieling van nesten of leefgebied ook buiten het broedseizoen moet voor deze soorten een ontheffing aangevraagd worden. Uitgangspunt in deze quickscan is dat de beschermingsstatus van jaarrond beschermde nestplaatsen in de Wnb gehandhaafd blijft.

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus (categorie 4). Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (categorie 5).

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten of belangrijke onmisbare foerageergebieden van deze soorten zijn in het plangebied niet aangetroffen en worden ook niet verwacht op basis van het aanwezige biotoop.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van hagen en houtwallen met bosplantsoen is broedbiotoop aanwezig voor algemene soorten van bos en struweel als Houtduif, Turkse tortel, Vink, Roodborst, Merel, Heggenmus, Winterkoning, Tjiftjaf, Zwartkop en Zwarte roodstaart.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De meest geschikte periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden is half december-half februari, omdat alleen in deze periode geen vogels nestelen.

Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periode tussen half juli-half december en half februari-half maart, is het wel van belang om na te gaan of bewoonde nesten van vroeg of juist laat in het seizoen broedende soorten als Houtduif, Turkse tortel, Ekster en Boomkruiper aanwezig zijn. Een ter zake kundige controleert het aanwezige geschikte broedbiotoop dan voorafgaand aan de werkzaamheden op (aanwijzingen voor) bewoonde nesten. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

Voor broedvogels is nog niet exact duidelijk of wijzigingen plaatsvinden in het beschermingsregime na invoering van de Wnb. Binnen de Wnb zal naar verwachting een vergelijkbaar beschermingsregime voor broedvogels gelden als onder Ffw. Het kan zijn dat de mogelijkheden om sommige vogelsoorten op hun broedplaats te verstoren wel worden verruimd.

3.6 Amfibieën

Rugstreepad

Uit de omgeving van Ter Aar is het voorkomen van de zwaarder beschermde Rugstreepad bekend (NDFP 2016). Op 26 juni 2015 zijn op een hemelsbrede afstand van circa 800 meter van het plangebied rugstreepadden waargenomen. Het braakliggende terrein waar de RWZI heeft gelegen vormde ten tijde van het veldbezoek door de aanwezigheid van permanent waterhoudende plasjes een optimaal voortplantingsbiotoop voor Rugstreepad. Ook is er optimaal overwinteringsbiotoop op het terrein aanwezig in de vorm van een zandbult. Omdat Rugstreepad een opportunistische soort is en op zoek naar nieuwe leefgebieden afstanden van meer dan 2,5 kilometer kan afleggen, dient rekening gehouden te worden met het voorkomen van de soort binnen het plangebied. De sloten in het plangebied zijn vanwege de aanwezige vis niet geschikt als voortplantingswater voor deze soort. Bij een bezoek uitgevoerd in het kader van vervolgonderzoek naar Rugstreepad op 11 mei 2016 bleek het potentiële zomerbiotoop door werkzaamheden grotendeels ongeschikt te zijn geworden. De plasjes die nodig zijn voor de voortplanting waren niet meer aanwezig. Wel werden in de omgeving roepende rugstreepadden gehoord.

Op 9 december 2016 is tijdens een veldbezoek gebleken dat als gevolg van de uitgevoerde werkzaamheden nog steeds potentieel voortplantingswater aanwezig is. Het gaat om een strook langs de sloot aan de zuidzijde van het voormalige RWZI terrein. Hier kan tijdens een periode met veel regenval geschikt voortplantingswater ontstaan in de vorm van plassen in de aanwezige laagtes. Om de functie als voortplantingsbiotoop van deze strook grond vast te stellen dan wel uit te sluiten is vervolgonderzoek noodzakelijk. Dit vervolgonderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de richtlijnen uit de soortenstandaard Rugstreepad van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van EZ (zie kader 3.3.). Aan de hand van de uitkomsten kan worden bepaald of het aanvragen van een ontheffing en het treffen van mitigerende maatregelen noodzakelijk is. Aan het verkrijgen van ontheffing worden eisen gesteld aan de periode van uitvoering en dienen voorzorgsmaatregelen genomen te worden om schade aan individuen tot een minimum te beperken. In het oostelijk deel van het voormalige RWZI terrein is een zandwal aangelegd. Deze wal is in potentie geschikt als overwinteringsbiotoop. Werkzaamheden aan de zandwal dienen plaats te vinden buiten de winterrustperiode van Rugstreepad. De kwetsbare periode van de winterrust loopt van half oktober tot en met maart. Voor de locatie van het potentiële voortplantings- en overwinteringsbiotoop zie bijlage 1.

Kader 3.3 Vervolgonderzoek Rugstreepad

Voor het inventariseren van voortplantingswateren van Rugstreepadden is het luisteren naar kooractiviteiten het meest gebruikelijk. De meeste kooractiviteiten vinden op zwoele avonden in de tweede helft van april en in mei plaats. Conform de soortenstandaard van de Rugstreepad (RVO, 2014) moet op minimaal twee avonden in deze periode geluisterd worden naar kooractiviteit.

Om aanwezigheid uit te sluiten moet in mei-juli bij geschikte omstandigheden geluisterd worden. Indien eenmaal aanwezigheid is aangetoond hoeven geen vervolgrondes plaats te vinden. Om aanwezigheid van voortplantingsplaatsen aan te tonen kunnen tevens in de maanden juni en juli de mogelijk geschikte voortplantingswateren onderzocht worden op aanwezigheid van eisnoeren of larven van de Rugstreepad.

Overige amfibieën

Aanwezigheid van overige zwaar beschermde amfibieën is op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt biotoop niet te verwachten.

Wel zijn Kleine watersalamander, Bastaardkikker, Gewone pad en Bruine kikker in het plangebied voortplantend en overwinterend aanwezig en te verwachten. Het betreft allen algemene en laag beschermde soorten. Bij de werkzaamheden gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde amfibieën verloren. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten in voorliggende situatie een vrijstelling geldt voor ontheffingsplicht (Provincie Zuid-Holland 2016), waardoor het nemen van vervolgstappen niet aan de orde is.

3.7 Vissen

Op basis van de resultaten van het onderzoek, het ontbreken van geschikt biotoop en bekende verspreidingsgegevens, wordt geconcludeerd dat geen vissoorten aanwezig en te verwachten zijn die op basis van de Wnb beschermd zijn.

Kroeskarper

Tijdens het veldbezoek zijn enkele exemplaren van Kroeskarper gevangen. De kroeskarper staat op de Nederlandse Rode lijst van vissen als kwetsbaar. Aangezien de Rode lijst geen juridische status kent, zijn vervolgstappen ten aanzien van Kroeskarper niet aan de orde.

3.8 Overige soortgroepen

Op basis van de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, wordt geconcludeerd dat geen voortplantings of vaste verblijfplaatsen van reptielen (zoals ringslang), beschermde dagvlinders, beschermde libellen en overige beschermde ongewervelden en weekdieren aanwezig en te verwachten zijn die op basis van de Wnb beschermd zijn.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Provincie Zuid-Holland (2014) Verordening Ruimte 2014, Vastgesteld door Provinciale Staten 9 juli 2014

Provincie Zuid-Holland (2016). Verordening uitvoering Wet Natuurbescherming Zuid-Holland.

RvO (2014b). soortenstandaard Rugstreeppad *Bufo calamita* Versie 2.0

RvO (2014b). soortenstandaard Kleine modderkruiper *Cobitis taenia* Versie 2.0

RvO (2014b). soortenstandaard Bittervoorn *Rhodeus amarus* Versie 2.0

Internet

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

EHS en Weidevogelkaart Zuid-Holland (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=ehs>)

Nationale Databank Flora en Fauna (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Vlindernet.nl (website met informatie over dag- en nachtvlinders in Nederland)

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlagen

Bijlage 1 - Inventarisatiekaart Rugstreeppad

Bron luchtfoto: Google Earth

Legenda: rode lijn = plangebied, gele lijn = potentieel voortplantingsbiotoop, groene lijn = geschikt overwinteringsbiotoop

